

Bakalářská práce Michala Bobra:

Proměna regionálních identit na Trutnovsku v 2. polovině 20. století

Posudek oponentky práce

Bakalářská práce se zabývá proměnami regionální identity Trutnovska ve druhé polovině 20. století, kterou autor považuje za klíčové období pro vývoj území, zejména s ohledem na soužití obyvatel české a německé národnosti, charakteristické pro historii studovaného regionu. **Cílem** práce je tedy sledovat proměnu vztahu obyvatel k regionu v daném období s důrazem na rozdíly mezi příslušníky tzv. starousedlých a přistěhovaných rodin (mezíkem je rok 1945) a mezi různými generacemi.

Práce je logicky **strukturována** do šesti kapitol. Kapitola (1) zahrnuje uvedení do tématu, cíle, výzkumné otázky a hypotézy. Kapitola (2) představuje teoretické ukotvení práce, přičemž diskutuje dva pro práci zásadní koncepty – regionální identitu a krajinu; je rozsahem poměrně krátká, ale výstižná a poskytuje dostačující základy pro vlastní výzkum. Kapitola (3) stručně popisuje historický vývoj Trutnovska od poloviny 19. století do roku 1989 a poskytuje potřebný kontext pro výzkum. Kapitola (4) uvozuje vlastní výzkum a popisuje metodiku. Kapitola (5) zahrnuje interpretaci tří částí výzkumu, z nichž první je založena na dotazníkovém šetření mezi obyvateli Trutnovska, druhá sestává z hloubkových rozhovorů s vybranými respondenty a třetí hodnotí proměnu krajiny, resp. drobných památek v regionu. Závěrečná kapitola (6) shrnuje a propojuje poznatky z výzkumu, porovnává je s hypotézami a snaží se nastínit implikace pro praxi a další výzkum. Jednotlivé části práce jsou ve vzájemné rovnováze; nosnou částí zůstává výzkum. Autorovi se v zásadě podařilo dodržet rozsah obvyklý pro tento typ práce (69 s. bez příloh), některé části jsou ovšem až příliš stručné a zkratkovité. To je způsobeno zejména tím, že provedený výzkum svým rozsahem překračuje nároky na bakalářskou práci, a získaný materiál tak nemohl být zcela využit. Uvedené nelze chápat jako výtku, spíše jako pobídku k pokračování ve výzkumu a plnému využití získaných dat.

Z **obsahového hlediska** je téma práce zvoleno vhodně. Navazuje na výsledky rozsáhlých výzkumů regionální identity na KSGRR PŘF UK a zároveň k nim přispívá. Práce přináší řadu zajímavých poznatků (např. překvapující zájem o „německou historii“ mezi členy rodin přistěhovaných do pohraničí po roce 1945 (s. 43)), prostřednictvím rozhovorů také ověřuje poznatky z předchozích výzkumů (např. ztotožňování se nově příchozích obyvatel primárně s přírodními prvky území (s. 55)).

Práce je čtivá, obsahuje minimum překlepů či formulačních nejasností. Z **formálního hlediska** je problémem nedostatečná provázanost kapitol – odkazování na místa v práci týkající se stejného tématu je ojedinělé, což ztěžuje orientaci v práci. Závažnější je ovšem nedůslednost v odkazování na grafické prvky a přílohy v textu. Práce obsahuje velké množství vhodně vybraného grafického materiálu a příloh, ale spojení s textem často chybí. Přitom řada grafických prvků doplňuje podstatné informace, které jinak v textu chybí či jsou zmíněny jen okrajově (např. mapa č. 5 v příloze 4 ukazuje zdrojové oblasti pro přistěhovalectví na Trutnovsko po roce 1950, odkaz v příslušném odstavci (s. 55) však chybí). Větší pozornost by si zasloužilo znázornění modelového území – podrobnější mapa by čtenáři usnadnila orientaci. Z hlediska grafického znázornění výsledků dotazníkového šetření by bylo lepší uvádět podílové zastoupení sledovaných skupin (absolutní počty jsou zkreslující, protože jednotlivé skupiny respondentů nejsou početně vyrovnané (viz grafy 14–32)).

Z hlediska zvolených **metod** je výzkum koncipován vhodně, odpovídá výzkumným otázkám. Zejména metoda hloubkových rozhovorů není zatím v (studentských) pracích na KSGRR PŘF UK častá, a představuje tak inovativní přístup. Není však dostatečně objasněná vazba mezi jednotlivými částmi výzkumu – co je primární, co slouží k dokreslení, jak na sebe části navazují. Použití obou metod má řadu omezení; autor sám reflektuje např. problematičnost výběru otázek. Bylo by přínosné tato omezení výzkumu více zohlednit, případně popsat. Z hlediska provedeného výzkumu je však hlavním problémem přílišný rozsah, který omezil možnost získané výsledky detailně interpretovat (viz výše).

Následující část nastiňuje možné otázky pro diskusi (z hlediska obsahu, zvolené metodiky i formální stránky práce):

V práci chybí odůvodnění **výběru Trutnovska jako modelového území**. Z kontextu se lze domnívat, že hlavním důvodem byla autorova znalost území (odkazuje např. na vlastní zkušenost s územím).

- Jaké jsou další významné důvody pro výběr Trutnovska jako vhodného modelového území pro zkoumání dané problematiky?

Některé body kapitoly o **historii Trutnovska** by si zasloužily větší prostor (např. grafy populačního vývoje největších měst regionu (s. 14), k nimž chybí interpretace). Stručně byly pojaty též, pro téma práce důležité, přesuny obyvatelstva před a po 2. světové válce:

- Proběhlo na Trutnovsku vysídlení českých obyvatel do vnitrozemí v roce 1938? Dotkla se tato událost Trutnovska, měla vliv na zdejší komunitu?
- Jak probíhal samotný odsun německého obyvatelstva v roce 1945 a následujících letech – lze rozlišit více fází, jak se případně vzájemně lišily? Docházelo k násilnostem?

Při použití **metody rozhovorů** se dostává do popředí otázka dodržování pravidel etiky výzkumu (např. při zveřejňování údajů o respondentech). Tato problematika není v práci výslovně řešena.

- Zabýval jste se otázkami etiky výzkumu? Vyskytly se v tomto směru nějaké překážky výzkumu?

Celkově bakalářskou práci hodnotím jako zdařilou – z obsahového i formálního hlediska. Nevýhodou práce je paradoxně přílišný rozsah provedeného výzkumu, jehož výsledky se nepodařilo zcela využít, a řadě zajímavých poznatků tak nebyla věnována dostatečná pozornost. Jedná se však spíše o výzvu k pokračování v započatém výzkumu, než o výtku.

Práce je mírou vloženého úsilí studenta a celkovou kvalitou zpracování nadprůměrná. **Bakalářskou práci Michala Bobra doporučuji k obhajobě.**

V Praze, dne 4. 9. 2014

Mgr. Magdalena Kašková